

De middeleeuwen

De ineenstorting van het Romeinse Rijk bracht een grote verandering van de economie in West-Europa met zich mee.

- 3p **7** Noem deze verandering en leg uit dat deze verandering bijdroeg aan het ontstaan van het feodale stelsel.

Gebruik bron 5.

Uit deze bron blijkt dat het feodale stelsel:

- 1 is gebaseerd op een wederzijdse afspraak en
- 2 niet gebaseerd is op gelijkwaardigheid.

- 4p **8** Leg dit voor beide uit, telkens met de bron.

Gebruik bron 6.

Historici noemen de periode van culturele bloei in de tijd van Karel de Grote een "renaissance".

- 2p **9** Leg met de bron uit waarom ze dit een juiste aanduiding voor deze periode vinden.

In 1095 riep paus Urbanus II de christelijke wereld op voor de eerste kruistocht. De Duitse keizer Hendrik IV weigerde mee te doen.

- 2p **10** Verklaar zijn weigering vanuit de Investituurstrijd.

In 1122 kreeg de stad Utrecht het stadsrecht van de Duitse keizer. De burgers van de stad kregen daarin toestemming voor de instelling van een eigen rechtbank. De Utrechtse burgers hadden, vanwege de groei van de handel, aangedrongen op een eigen rechtspraak.

- 4p **11** Leg uit dat de groei van de handel de eigen rechtspraak:
- noodzakelijk maakte,
 - maar ook mogelijk maakte.

De middeleeuwen

bron 5

Gedurende zijn regeerperiode heeft de Frankische koning Karel de Grote (747-814) strijd geleverd met de Saksen. De Saksen leefden in het huidige Duitsland en hielden vast aan oude Germaanse tradities. Begin negende eeuw wil koning Karel de strijd beslissen en roept hij zijn leenmannen op tot de strijd. Deze brief richt hij aan abt Fulrad van het klooster St. Denis (bij Parijs):

Wij maken u bekend dat onze algemene vergadering dit jaar doorgaat in het oosten van Saksen, bij de rivier Bode, bij de plaats Stassfurt (aan de oostgrens van het rijk). Wij bevelen u naar bovengenoemde plaats te gaan met al uw manschappen, behoorlijk gewapend en toegerust, zeven dagen voor het feest van Johannes de Doper. U zult naar die plaats komen, gereed om ten strijde te trekken, waarheen wij het ook bevelen. Dat wil zeggen, met de nodige wapens en uitrusting, maar ook met voedsel- en kledingvoorraden voor de oorlog. Iedere ruiters moet beschikken over een schild, een lans, een zwaard, een dolk, een boog en een gevulde pijlenkoker. Op uw wagens neemt u verschillende gereedschappen mee, zoals bijlen, schaven, grote boren, oorlogsbijlen, houwelen, ijzeren schoppen en andere benodigdheden voor de strijd. U moet voorzien zijn van voedsel voor drie maanden en wapens voor zes maanden. En wij dragen u op dat u vreedzaam zult optrekken naar bovengenoemde plaats. Door welke streek van het koninkrijk u ook trekt, u zult niets anders nemen dan gras voor het vee, hout en water. En zorg ervoor dat uw vazallen optrekken samen met hun karren en mannen tot zij bij bovengenoemde plaats zijn, zodat de afwezigheid van een heer geen gelegenheid is om zich te misdragen. Zorg dat u niet nalatig bent als u in de toekomst nog begunstigd wil worden.

bron 6

In de tijd van Karel de Grote (omstreeks 800) vindt een culturele bloeitijd in West-Europa plaats. Karels leermeester, de monnik Alcuinus, schrijft aan Karel:

Als velen zich laten inspireren door uw doelstellingen zal er in het rijk van de Franken een nieuw Athene geschapen worden, nee beter nog, namelijk een Athene verfijnder dan het oude, omdat het onze, veredeld door het onderricht van Christus, het Griekse Athene in wijsheid voorbijstreeft. De Ouden hadden alleen Plato als leraar en toch, geïnspireerd door de zeven vrije kunsten, schitterden zij reeds; onze beschaving is echter bovendien begiftigd met de zeventvoudige volheid van de Heilige Geest, en die zal alle waardigheid van de wereldse wijsheid overschaduwden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.